

Nr 172.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående subventionering av införseln av vissa varor m. m.; given Stockholms slott den 18 mars 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Karin Kock.

Sammanfattning.

Redogörelse lämnas dels för användningen av reservationsanslaget till Subventionering av införseln av vissa varor för budgetåret 1948/49, dels för under samma år vidtagna åtgärder för subventionering av hushållens bränslekostnader.

För budgetåret 1949/50 äskas reservationsanslag till Subventionering av införseln av vissa varor med 20 000 000 kronor och till Subventionering av hushållens bränslekostnader med 25 000 000 kronor.

*Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 18 mars 1949.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikesärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Kock, fråga om subventionering av införseln av vissa varor m. m. och anför.

Subventionering av införseln av vissa varor.

Till Subventionering av införseln av vissa varor anvisades å tilläggsstat I för budgetåret 1946/47 ett reservationsanslag å 25 000 000 kronor (prop. 360/46; r.skr. nr 567). Till samma ändamål anvisades för budgetåret 1947/48 ett reservationsanslag av 35 000 000 kronor (prop. 250/47; r.skr. nr 419). Genom beslut av 1948 års riksdag (prop. 284/48; r.skr. nr 432) medgavs, att det av riksdagen för budgetåret 1947/48 anvisade reservationsanslaget till Subventionering av införseln av vissa varor, trots ändrade förutsättningar, även fortsättningsvis finge användas till därför avsett ändamål. I fråga om de under tiden till och med utgången av budgetåret 1947/48 vidtagna subventionsåtgärderna torde jag i första hand få hänvisa till förenämnda propositioner. Jag torde emellertid sammanfattningsvis få erinra om följande.

I proposition nr 360 till 1946 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till Subventionering av införseln av vissa varor å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1946/47 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor. Dåvarande chefen för folkhushållningsdepartementet anförde därvid bl. a.

Det vore i dåvarande läge nödvändigt att öppna möjlighet för Kungl. Maj:t att medgiva viss imports subventionering. Med hänsyn till vådorna av en dylik subventionering borde densamma emellertid tillämpas restriktivt. Den borde sålunda äga rum endast där sannolika skäl föreläge för antagandet, att prisstegringen vore av övergående karaktär. Vidare borde den i huvudsak begränsas till sådana importerade råvaror, vilkas importpriser utövade ett väsentligt inflytande på den allmänna prisnivån inom landet. Det syntes dock icke böra vara uteslutet, att subventioneringen skulle kunna tillämpas även å varor, som representerade ett senare stadium av produktionsprocessen, i den mån synnerligen starka skäl av förut angiven art föreläge. Subventionsåtgärd borde kunna vidtagas endast efter beslut av Kungl.

Maj:t, som därvid jämväl borde meddela närmare föreskrifter angående subventioneringens utformning i detalj. Redogörelse för vidtagna subventionsåtgärder borde framläggas för 1947 års riksdag. Bemyndigandet för Kungl. Maj:t att medgiva subventionering borde i anslutning därtill begränsas till att gälla till utgången av juni 1947.

I skrivelse den 18 december 1946 anmälde riksdagen, att riksdagen anvisat det begärda anslaget samt underströk i samband därmed angelägenheten av att subventioneringen tillämpades restriktivt och allenast under av departementschefen angivna förhållanden. Riksdagen godtog även departementschefens förslag, att bemyndigandet för Kungl. Maj:t att medgiva subventionering skulle avse tiden till utgången av juni 1947. I anslutning till vad departementschefen därom anfört förutsatte riksdagen, att redogörelse för vidtagna subventionsåtgärder komme att framläggas för 1947 års riksdag.

Efter särskilda framställningar av statens priskontrollnämnd ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 21 mars och den 25 april 1947 av nyssnämnda reservationsanslag sammanlagt 17 000 000 kronor till priskontrollnämndens förfogande, därav 6 000 000 kronor för subventionering av införseln av bomull och 11 000 000 kronor för införseln av hudar. En redogörelse för utformningen av dessa subventionsåtgärder lämnades i Kungl. Maj:ts proposition nr 250 till 1947 års riksdag.

I denna proposition hemställde Kungl. Maj:t på förslag av min företrädare i ämbetet, att riksdagen ville till Subventionering av vissa varor å rikstatsen för budgetåret 1947/48 under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 40 000 000 kronor. Vid behandlingen av detta ärende uttalade departementschefen bland annat följande.

Vid ett bedömande av frågan om en fortsatt subventionering av importen borde största avseende fästas vid utsikterna i fråga om den kommande prisutvecklingen. Därest den internationella prishöjningen kunde antagas vara av övergående art, syntes starka skäl tala för att man även i fortsättningen vidtog åtgärder till förebyggande av att denna prishöjning i sin helhet finge slå igenom på den inhemska marknaden. Därvid borde beaktas svårigheterna att vid ett framtida prisfall utomlands få priserna inom landet att återgå i en mot priset svarande utsträckning. Å andra sidan komme uppenbarligen frågan om en subventionering av importen i ett annat läge, därest priserna på de internationella marknaderna skulle stabilisera sig på rådande höga nivå. På något längre sikt syntes det nämligen icke möjligt att genom subventionsåtgärder uppehålla en i viss mån konstlad skillnad mellan den utländska och den inhemska prisnivån. Även om det icke vore möjligt att fälla något bestämt omdöme rörande den sannolika prisutvecklingen utomlands, syntes dock skäl föreligga för antagandet att den under det senast förflutna året inträffade prisstegringen åtminstone i viss utsträckning vore av övergående natur. Det syntes därför påkallat att ännu någon tid framåt vidtaga åtgärder för att begränsa återverkningarna på den svenska marknaden av denna internationella prishöjning. Med hänsyn till de principiella betänkligheter, som kunde anföras mot en subventionering

av importen, borde en dylik emellertid genomföras endast i begränsad omfattning och under närmare angivna förutsättningar. Såsom sådana syntes kunna uppställas, att sannolika skäl talade för antagandet, att prisstegringen till mera väsentlig del vore av övergående karaktär, och att fråga vore om sådana importerade råvaror eller intill råvarustadiet stående varor, vilkas importpriser utövade ett väsentligt inflytande på den allmänna prisnivån inom landet. Möjlighet borde emellertid föreligga för Kungl. Maj:t att i fall, där särskilt starka prispolitiska skäl kunde anföras, förordna om importsubventionering även där fråga vore om andra än nyss angivna varuslag.

I anslutning härtill uttalade departementschefen, att subventionsåtgärder borde kunna vidtagas endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, samt att Kungl. Maj:t därvid även borde meddela föreskrifter rörande subventioneringens utformning i detalj. Vidare föreslog departementschefen, att bemyndigandet för Kungl. Maj:t att medgiva subventioner borde avse budgetåret 1947/48, varjämte departementschefen förutsatte, att en redogörelse för vidtagna subventionsåtgärder skulle framläggas för 1948 års riksdag.

I skrivelse nr 419 anmälde riksdagen, att riksdagen i anledning av nämnda proposition till Subventionering av importen av vissa varor för budgetåret 1947/48 under elfte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 35 000 000 kronor. Riksdagen underströk samtidigt ånyo vikten av att subventioneringen tillämpades restriktivt och allenast under i propositionen angivna förhållanden. Förslaget att bemyndigandet för Kungl. Maj:t att medgiva subventionering skulle avse budgetåret 1947/48 godtogs av riksdagen, som även, i anslutning till vad därom uttalats i propositionen, förutsatte, att en redogörelse komme att framläggas för 1948 års riksdag angående vidtagna subventionsåtgärder.

Efter särskilda framställningar av statens priskontrollnämnd ställde Kungl. Maj:t genom beslut den 21 november och 12 december 1947 till priskontrollnämndens förfogande för subventionering av importen av bomull under andra halvåret 1947 ett belopp av 7 600 000 kronor, respektive ett belopp av 1 340 000 kronor för subventionering av importen av hudar under samma tid. Genom beslut den 30 december 1947 bestämde Kungl. Maj:t, i anledning av en av priskontrollnämnden i skrivelse den 27 december 1947 gjord framställning, att subventioneringen av bomull skulle upphöra med utgången av 1947. Anledningen till att subventioneringen av bomull slopades var att inga tecken tydde på en nedgång av bomullspriserna och att därför de för subventioneringens genomförande angivna betingelserna icke längre ansågos vara för handen. Subventioneringen av införseln av hudar fullföljdes emellertid även under tiden efter 1 januari 1948. Genom beslut den 30 april 1948 anvisade Kungl. Maj:t ett belopp av 5 000 000 kronor för subventionering av hudar som infördes under första halvåret 1948. En redogörelse för utformningen av subventionsåtgärderna under budgetåret 1947/48 lämnades i Kungl. Maj:ts proposition nr 284 till 1948 års riksdag.

I denna proposition hemställde Kungl. Maj:t på förslag av min företrädare i ämbetet, att riksdagen ville medgiva att det av riksdagen å riksstaten för budgetåret 1947/48 under elfte huvudtiteln till Subventionering av införseln av vissa varor anvisade reservationsanslaget även fortsättningsvis finge användas till därför avsett ändamål. Vid behandlingen av detta ärende anförde min företrädare i ämbetet bland annat följande till statsrådsprotokollet.

Att subventioneringen av bomull slopades från och med den 1 januari 1948 grundade sig på det förhållandet, att de för subventioneringens genomförande angivna betingelserna icke längre ansågos vara för handen. Jag erinrar om att såsom en dylik förutsättning angivits, bland annat, att sannolika skäl talade för antagandet, att prisstegringen till mera väsentlig del vore av övergående natur. Förväntningarna om en prissänkning utomlands ha emellertid hittills icke infriats. Priserna på såväl bomull som hudar ligga tvärtom nu på en högre nivå än då subventioneringen började tillämpas. Även om något bestämt omdöme icke kan uttalas om den kommande prisutvecklingen, synas för närvarande knappast några mera bärande skäl kunna anföras för en mera betydande och varaktig nedgång i prisläget inom den närmaste tiden.

Vid ett bedömande av frågan om subventioneringens fortsatta tillämpning torde emellertid även vissa andra omständigheter böra beaktas. Jag vill i detta sammanhang erinra om de överläggningar med tjänstemännens huvudorganisationer i fråga om grunderna för de nyreglerade lönernas och pensionernas höjning för tiden efter innevarande budgetårs utgång, för vilka en redogörelse lämnats i proposition 276 till årets riksdag. Såsom i nämnda proposition angivits, ha organisationerna härvid ansett sig kunna godtaga, att nuvarande procenttal för höjningen, 12 procent, får gälla jämväl under återstående delen av innevarande år. Vid detta sitt ståndpunktstagande ha organisationerna utgått ifrån att nu förutsebara prisstegringar icke skola behöva föranleda en höjning av indextalet i 1935 års serie med mer än ett par enheter och att i övrigt prispfördyring för konsumenterna i möjligaste mån elimineras. Den av årets jordbrukskalkyl föranledda prisförbättringen på jordbruksprodukter har med hänsyn härtill i väsentlig utsträckning ansetts böra ske genom anslag finansierade över budgeten. Anslag för detta ändamål har i annat sammanhang äskats.

För genomförandet av den vid uppgörelsen med tjänstemännens huvudorganisationer förutsatta prisstabiliseringen erfordras emellertid härutöver ytterligare åtgärder. Sålunda torde det för att undgå en ytterligare höjning av priserna på bomullsvaror bli nödvändigt att återinföra subventioneringen av bomull. Vidare torde subventioneringen av hudar böra fortsätta.

Efter att hava erinrat om att en reservation av omkring 30 000 000 kronor kunde beräknas kvarstå vid utgången av budgetåret 1947/48 på anslaget till Subventionering av införseln av vissa varor och att kostnaderna för de ifrågasatta subventionsåtgärderna under budgetåret 1948/49 därför syntes kunna täckas utan att ytterligare medel behövde äskas för ändamålet uttalade min företrädare i ämbetet att, med hänsyn till betingelserna för subventioneringen numera vore andra än de av riksdagen vid dess behandlingar av frågan angivna, riksdagens medgivande torde böra inhämtas att

under rådande förutsättningar disponera ifrågavarande anslag för fortsatt importsubventionering under tiden till och med den 30 juni 1949.

I skrivelse nr 432 anmälde riksdagen, att riksdagen i anledning av nämnda proposition medgivit, att det av riksdagen å riksstaten för budgetåret 1947/48 under elfte huvudtiteln till Subventionering av införseln av vissa varor anvisade reservationsanslaget även fortsättningsvis finge användas för därmed avsett ändamål. I statsutskottets av riksdagen godkända utlåtande (nr 225) i ärendet uttalades bland annat följande.

Utskottet vill i anslutning till vad fjolårets riksdag uttalade i ärendet framhålla, att utskottet är medvetet om de vådor, som äro förenade med en subventionering av ifrågasatt slag. Utskottet har likväl på de skäl departementschefen anfört ansett sig böra tillstyrka, att ett subventionsförfarande i av departementschefen angiven omfattning må komma till stånd under nästa budgetår. Utskottet får understryka vikten av att subventioneringen tillämpas restriktivt. I enlighet med vad av departementschefen därom anförts förutsätter utskottet, att redogörelse kommer att framläggas för 1949 års riksdag angående vidtagna subventionsåtgärder.

Det av riksdagen sålunda lämnade bemyndigandet har under innevarande budgetår utnyttjats för subventionering av importen av bomull och hudar. Beträffande omfattningen och den närmare utformningen av de vidtagna subventionsåtgärderna må nämnas följande.

Genom beslut den 6 augusti 1948 ställde Kungl. Maj:t, efter en av priskontrollnämnden i samråd med statens industrikommission i skrivelse den 31 juli 1948 gjord framställning, ett belopp av 3 000 000 kronor till priskontrollnämndens förfogande för subventionering av bomull under andra halvåret 1948. Subventionen utgick med 23 öre för kilogram av sådan bomull, som under andra halvåret 1948 förbrukades av spinnerierna för framställning av rent bomullsgarn samt sytråd, vigognegarn, cottolingarn och cellullblandat bomullsgarn. Detta belopp utgjorde skillnaden mellan det för första och andra halvåret 1948 av priskontrollnämnden fastställda kalkylpriset av 2 kronor 87 öre för kilogram bomull samt det för andra halvåret 1948 beräknade återanskaffningspriset för bomull, 3 kronor 10 öre för kilogram. Vid beräkning av återanskaffningspriset hade priskontrollnämnden utgått från att industrien vid utgången av 1948 skulle ha ett lager av råbomull motsvarande högst 4½ månaders förbrukning. Återanskaffningspriset, 3 kronor 10 öre för kilogram, utgjorde ett vägt medeltal av priserna på brasiliansk bomull, 2 kronor 98 öre för kilogram, och på ostindisk bomull, 3 kronor 85 öre för kilogram.

I samband med anvisandet av medel för subventionering av bomull under andra halvåret 1948 föreskrev Kungl. Maj:t, att det anvisade beloppet skulle användas för subventionering i huvudsaklig överensstämmelse med av nämnden i skrivelsen den 31 juli 1948 angivna riktlinjer. Dessa riktlinjer inneburo följande.

De belopp, varmed subventionen skulle utgå, beräknades med ledning av

vid vederbörande spinnerier under subventionsperioden framvunnet och av dem utlevererat garn. Vid bestämmandet av det sammanlagda belopp, varmed subventionen för varje särskilt spinneri skulle utgå, togs hänsyn till den av vederbörande spinneri redovisade åtgången av råbomull vid garnframställningen. Beträffande prima kardat garn ansågs åtgången oavsett garnets nummer utgöra 1,22 kilogram bomull för 1 kilogram garn. Spinneri vore skyldigt att, i den mån priskontrollnämnden så funne erforderligt, styrka den verkliga åtgången av råbomull vid garnframställningen. I den mån spinnerierna använde bomullsavfall vid produktionen av bomullsgarn, fick detta avfall icke medtagas vid beräkning av bomullsåtgången med hänsyn till att subvention skett redan i fråga om det först spunna garnet. Utomlands lönspunnet garn räknades som importerat garn och blev sålunda icke föremål för subventionering. Vad beträffar administreringen av och kontrollen över subventioneringen i övrigt skulle denna handhas i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som tillämpats under år 1947. Rörande dessa riktlinjer har i propositionen nr 250 till 1947 års riksdag anförts bland annat följande.

Det belopp, varmed subventionen skall utgå till de enskilda spinnerierna, beräknas med ledning av de uppgifter rörande kvantiteten utlevererat garn, som spinnerierna äro skyldiga att avgiva till industrikommissionen varannan månad. Industrikommissionen utövar teknisk kontroll över dessa uppgifters riktighet. Administrerandet av subventionssystemet sker på så sätt, att utbetalning av subventionerna sker med ledning av de uppgifter, som sålunda komma industrikommissionen tillhanda och vilka översändas till priskontrollnämnden, sedan deras riktighet efter granskning genom auktoriserade revisorer bestyrkts av industrikommissionen. Utbetalningen handhas av priskontrollnämndens kansli (kamerabayrån).

Genom beslut den 17 december 1948 ställde Kungl. Maj:t, efter därom gjord framställning, ett belopp av 7 700 000 kronor till priskontrollnämndens förfogande för subventionering av bomull under första halvåret 1949. Subventionen utgår under innevarande halvår med 47 öre för kilogram av sådan bomull som under första halvåret 1949 förbrukas av spinnerierna för framställning av rent bomullsgarn samt sytråd, vigognegarn, cottolingarn och cellullblandat bomullsgarn. Det av priskontrollnämnden fastställda kalkylpriset för bomull utgör för ifrågavarande period liksom under år 1948 2 kronor 87 öre för kilogram, medan det för första halvåret 1949 fastställda återanskaffningspriset för bomull utgör 3 kronor 34 öre för kilogram, innebärande en höjning i förhållande till återanskaffningspriset under andra halvåret 1948 med 24 öre för kilogram. Beträffande bomullsåtgången för kilogram prima kardat garn skall denna från och med den 1 januari 1949 oavsett garnets nummer anses utgöra 1,20 kilogram mot tidigare beräknade 1,22 kilogram. Bortsett härifrån sker subventioneringen efter tidigare tillämpade, i det föregående angivna riktlinjer.

För subventionering av importen av hudar under andra halvåret 1948 ställdes genom beslut den 17 september 1948 ett belopp av 5 600 000 kronor till priskontrollnämndens förfogande.

I den till grund för Kungl. Maj:ts förenämnda beslut liggande, den 7 september dagtecknade framställningen från priskontrollnämnden anförde nämnden bland annat.

De under första halvåret 1948 inkomna hudpartierna liksom även de hudar, som beräknas inkomma under andra halvåret 1948, bestå delvis av sådana hudsorter, som tidigare icke indrivits vid svenska garverier. Det är sålunda icke möjligt att förutse, vilket kvantitativt utbyte (rendement) och vilket kvalitativt sorteringsutfall de komma att lämna. Ur dessa synpunkter är det mycket vanskligt att på förhand angiva de kalkylpriser per kilogram hud, vartill dessa hudsorter böra upptagas i garveriernas kalkyler, för att kalkylpriserna skola kunna inrymmas i de läderpriser, som fastställts för skilda lädersorteringar. Härav följer även, att beräkningen av subventionskostnaden för nämnda hudar tills vidare endast kan bli ungefärlig. På grund härav och även ur andra redovisningssynpunkter torde det vara lämpligt, att de hudpartier, som visserligen inkommit till riket under första halvåret, men för vilka till följd av nyssnämnda skäl faktureringspriserna och därmed kalkylpriser och subventionsbelopp för närvarande icke kunna fixeras, få vid avgörandet av subventionsfrågorna hänföras till de hudpartier av samma eller liknande slag, som inkommit eller beräknas inkomma under andra halvåret. För de hudar, som köpas på den för Sverige traditionella sydamerikanska marknaden — Argentina och Uruguay — torde det tidigare gällande kalkylpriset av 1 krona 61 öre för kilogram kunna bibehållas, under det att kalkylpriserna på hudar från Brasilien samt Syd- och Mellanafrika blott kunna beräknas preliminärt. Efter förhandlingar med industrikommissionen och representanter för garveriindustrien har nämnden ansett sig kunna på grundval av de preliminära kalkylpriserna beräkna, att det genomsnittliga subventionsbeloppet för under andra halvåret 1948 importerade hudar kommer att uppgå till ungefär 1 krona för kilogram. Det sammanlagda subventionsbehovet, fränsett de från första halvåret överförda hudkvantiteterna, skulle därvid komma att utgöra omkring 5,6 miljoner kronor.

Kungl. Maj:t medgav i förenämnda beslut den 17 september 1948 att det genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1948 för subventionering av till riket under första halvåret 1948 införda hudar anvisade beloppet av högst 5 000 000 kronor finge, i den mån beloppet icke av priskontrollnämnden använts för subventionering av sådan införsel, av nämnden användas för subventionering av hudar, vilka infördes till riket under andra halvåret 1948. I samband härmed föreskrevs, dels att beträffande från Argentina och Uruguay införda hudar de belopp, varmed subventionen skulle utgå, skulle beräknas på grundval av ett för garverierna fastställt kalkylpris av 1 krona 61 öre för kilogram, dels att i fråga om övriga till riket införda hudar de belopp, varmed subventionen skulle utgå, tills vidare skulle grundas på av priskontrollnämnden för varje särskilt parti beräknade kalkylpriser, vilka sedermera av nämnden skulle underställas Kungl. Maj:t för

prövning, dels att de hudpartier, som inkommit till riket under första halvåret 1948 och för vilka faktureringspriser ännu icke fastställts, finge vid bestämmande av subventionsbeloppen räknas såsom införda till riket under andra halvåret 1948, dels ock att subventioneringen i övrigt skulle genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som under första halvåret 1948 tillämpats för subventionering av importen av hudar.

Nämnda riktlinjer innebära i huvudsak följande.

Importen äger rum genom svenska garveriidkarnas import- och råvaruförening 1940 u. p. a. Denna öppnar rembours, för vilken medlemmarna ställa borgen. Föreningen fördelar de inköpta hudarna på de olika garverierna, vilka vid hudarnas ankomst till Göteborg var för sig betala på dem belöpande andelar till fastställt kalkylpris, varefter priskontrollnämnden erlägger skillnaden mellan det faktiska inköpspriset och nämndens kalkylpris.

Genom beslut den 11 februari 1949 medgav Kungl. Maj:t på därom gjord framställning, att det genom beslut den 17 september 1948 till priskontrollnämndens förfogande ställda beloppet av 5 600 000 kronor för subventionering av importen av hudar för andra halvåret 1948 finge, i den mån beloppet icke av nämnden använts för subventionering av till riket under andra halvåret 1948 införda hudar, av nämnden användas för subventionering av hudar, vilka införas till riket under första halvåret 1949.

I skrivelse den 5 mars 1949 angående subventionering av hudar under första halvåret 1949 har priskontrollnämnden anfört bland annat.

Enligt en inom statens industrikommission uppgjord försörjningsplan skulle behovet av importerade bottenlädershudar under år 1949 utgöra omkring 9,6 miljoner kilogram, motsvarande omkring 800 000 kilogram för varje månad. För första halvåret 1949 torde importbehovet kunna beräknas uppgå till halva årsbehovet eller sålunda till omkring 4,8 miljoner kilogram hudar. Härav ha, enligt uppgift från svenska garveriidkarnas import- och råvaruförening 1940 u. p. a., hittills under år 1949 inköpts omkring 1,9 miljoner kilogram, som emellertid ännu icke till någon del inkommit till riket. Under innevarande halvår skulle sålunda återstå att inköpa omkring 2,9 miljoner kilogram för införsel till riket under första halvåret 1949. Samtliga hittills avslutade köp ha skett i Argentina. Den resterande kvantiteten av de för första halvåret 1949 planerade köpen torde sannolikt ävenledes komma att ske i Argentina. Därest pågående förhandlingar om betalningsöverenskommelse med Uruguay skulle resultera i att möjligheter skulle öppnas till import av varor från detta land, torde dock köp av hudar i viss utsträckning komma att ske även därstädes.

De hudar, vilka importeras från Argentina och Uruguay, äro att anse såsom »reguljära», varför det belopp, varmed subventionen skall utgå enligt Kungl. Maj:ts beslut den 17 september 1948 skall beräknas på grundval av ett för garverierna fastställt kalkylpris av 1 krona 61 öre för kilogram. Då inköpspriset för de från Argentina och Uruguay införda hudarna till följd av deras bättre kvalitet i regel är högre än för hudar från andra marknader, beräknas detta förhållande påverka subventionskostnaden i

stegrande riktning. Under det att subventionen å sistnämnda hudar utgjort i genomsnitt ungefär 1 krona för kilogram, beräknas sålunda den genomsnittliga subventionskostnaden för de »reguljära» hudarna komma att uppgå till 1 krona 35 öre för kilogram. Det erforderliga subventionsbeloppet för de omkring 4,8 miljoner kilogram hudar, som beräknas komma att införas till riket under första halvåret 1949, torde sålunda komma att uppgå till omkring 6,5 miljoner kronor.

Beträffande det tekniska tillvägagångssättet vid hudimporten får nämnden meddela, att förhandlingar upptagits med industrikommissionen och Svenska garveriidkareföreningen i syfte att få till stånd en omläggning av detsamma. Nämnden har därvid — under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande — framlagt ett förslag, som i huvudsak innebär, att varje enskilt garveri i fortsättningen självständigt skulle få importera hudar i stället för att, såsom hittills varit fallet, importera utslutande genom importföreningen, samt att återanskaffningspris och kalkylpris på olika hudsorter skulle fastställas att gälla för viss period, varigenom subventionen under perioden i fråga bleve fixerad till visst belopp för kilogram. De med industrikommissionen och garveriidkareföreningen förda överläggningarna ha emellertid hittills icke lett till något definitivt resultat. Med hänsyn till av industrikommissionen framförda försörjningsskäl har nämnden emellertid icke ansett möjligt att i avvaktan på uppnåendet av en överenskommelse beträffande det tekniska förfaringsättet vid importen fördröja importen av hudar, utan har ansett det nödvändigt tillstyrka import av hudar enligt de normer, som hittills gällt, även under innevarande halvår. Nämnden avser emellertid att, så snart industrikommissionen och garveriidkareföreningen avgivit sina respektive yttranden i ärendet, inkomma till Kungl. Maj:t med definitivt förslag till omläggning av importsystemet.

Med anledning av priskontrollnämndens förenämnda framställning anvisade Kungl. Maj:t genom beslut den 11 mars 1949 ett belopp av 6 500 000 kronor till subventionering av hudar, som införas till riket under första halvåret 1949. Kungl. Maj:t föreskrev tillika, dels att de belopp, varmed subventionen skulle utgå, tills vidare skulle beräknas på grundval av ett för garverierna fastställt kalkylpris av 1 krona 61 öre för kilogram, dels ock att subventioneringen i övrigt skulle genomföras i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som under 1948 tillämpats för subventioneringen av importen av hudar.

Subventionering av införseln av andra varor än bomull och hudar har under den förflutna delen av innevarande budgetår icke ägt rum och är ej heller avsedd att ske under den återstående delen av budgetåret. Kostnaderna för de vidtagna subventionsåtgärderna kunna sammanfattningsvis angivas på följande sätt.

Reservationsanslag till Subventionering av införseln av vissa varor har anvisats för budgetåren 1946/47 och 1947/48 med tillhoppa 60 000 000 kronor. Subventionskostnaderna utgjorde under första halvåret 1947 omkring 15 700 000 kronor, därav nära 5 000 000 kronor för bomull och något över 10 700 000 kronor för hudar. Då det för budgetåret 1946/47 för ändamålet anvisade reservationsanslaget uppgick till 25 000 000 kronor, kvarstod till

budgetåret 1947/48 ett belopp av omkring 9 000 000 kronor. För budgetåret 1947/48 stod sålunda till förfogande ett sammanlagt belopp av (9 000 000 + 35 000 000 =) 44 000 000 kronor. Kostnaderna för de under budgetåret 1947/48 vidtagna subventionsåtgärderna uppgick till omkring 10 650 000 kronor, därav något över 4 750 000 kronor för bomull och nära 5 900 000 kronor för hudar. För budgetåret 1948/49 har sålunda stått till förfogande ett belopp av nära 34 000 000 kronor. För budgetåret 1948/49 ha för subventionering av bomull anvisats 10 700 000 kronor och för subventionering av hudar 12 100 000 kronor eller sammanlagt nära 23 000 000 kronor. Å det av riksdagen till subventionering av införseln av vissa varor anvisade reservationsanslaget kan sålunda vid utgången av innevarande budgetår beräknas kvarstå en reservation av omkring 11 000 000 kronor.

I skrivelse den 18 november 1948 har *priskontrollnämnden* till behandling upptagit frågan huruvida och i vilken utsträckning importsubventionering bör förekomma även under budgetåret 1949/50 och angående de eventuella anslagsbehov, som kunde föreligga i detta avseende. Nämnden har därvid till en början anfört följande.

Under innevarande budgetår har subventionering förekommit endast beträffande införseln av bomull och hudar. Enligt nämndens uppfattning föreligger icke för närvarande någon anledning att utvidga subventioneringen till andra varuslag än dessa. Att nu förutsäga storleken av eventuella anslagsbehov för subventioneringen av importen av bomull och hudar under budgetåret 1949/50 innebär stora svårigheter, med hänsyn till att den framtida prisutvecklingen på ifrågavarande varuområden icke för närvarande kan överblickas med någon större grad av säkerhet. Så mycket torde dock kunna sägas, att några väsentliga prissänkningar icke synas vara att förvänta inom det närmaste året.

Nämnden har därefter uttalat att, därest ungefär samma betingelser för importsubventioneringen antoges komma att föreligga under budgetåret 1949/50 som under första halvåret 1949, subventionsbehovet för sagda budgetår kunde beräknas bliva omkring dubbelt så stort som för nyssnämnda halvår.

I sin skrivelse beräknade nämnden, att subventioneringskostnaderna för budgetåret 1949/50, under förutsättning att återanskaffningspriserna kunde hållas oförändrade i förhållande till första halvåret 1949, skulle komma att uppgå till omkring 21 000 000 kronor för bomullsimporten och till omkring 12 000 000 kronor för hudimporten eller tillhopa omkring 33 000 000 kronor.

Vid sin beräkning av erforderligt subventionsbelopp för bomull utgick nämnden emellertid från ett beräkningssätt, som avsevärt avvek från det under år 1948 tillämpade systemet. Härom torde i korthet böra nämnas följande.

Vid förhandlingar mellan priskontrollnämnden och svenska bomullsfabrikantföreningen angående fastställande av normer för prissättningen

av bomullsindustriens produkter under första halvåret 1949 hade från föreningens sida framförts yrkande om höjning av spinnlönen. Genom vissa justeringar i kalkylen för bomullsgarn hade nämnden begränsat ifrågasvarande prishöjning till 22 öre för kilogram bomullsgarn. På grund av behovet av en förbättrad kostnadstäckning för bomullsspinnerierna och då en höjning av spinnlönen skulle möjliggöra viss ökning av garnproduktionen ansåg nämnden en dylik höjning erforderlig. Den angivna höjningen av priset på bomullsgarn skulle, om den finge slå igenom på bomullsvävnadernas priser, medföra en genomsnittlig höjning av dessa med omkring 3 procent. Med hänsyn till angelägenheten av att förhindra en höjning av prisnivån för bomullsvaror hade från nämndens sida framförts den tanken att ifrågasvarande spinnlönehöjning skulle subventioneras på så sätt att det gällande kalkylpriset för bomull, 2 kronor 87 öre för kilogram, sänktes till 2 kronor 69 öre för kilogram och att detta pris lades till grund för beräkningen av subventionsbeloppets storlek. Kalkylpriset för bomull skulle således reduceras med ett belopp svarande mot den föreslagna höjningen av garnpriset. Kostnaden för en dylik subventionering beräknades av nämnden uppgå till omkring 6 000 000 kronor för år räknat.

I förenämnda skrivelse hemställde priskontrollnämnden därför, med förmälan att nämnden, för att under år 1949 ett tillfredsställande produktionsresultat i fråga om bomullsgarn, cellullgarn samt bomull/cellullgarn skulle kunna ernås, ansåge nödvändigt med en höjning av spinnlönen för nämnda garner med i genomsnitt 22 öre för kilogram, att Kungl. Maj:t måtte godkänna att vid beräkningen av importsubventionen av bomull för första halvåret 1949 kalkylpriset å bomull finge sänkas från gällande 2 kronor 87 öre för kilogram till 2 kronor 69 öre för kilogram för att därigenom undvika den prishöjning å bomullsgarn, som bleve nödvändig till följd av den föreslagna höjningen av spinnlönen.

Genom beslut den 17 december 1948 fann emellertid Kungl. Maj:t, som lämnade utan erinran den av priskontrollnämnden föreslagna höjningen av ifrågasvarande spinnlön, ej skäl bifalla vad nämnden sålunda hemställt.

Då den av priskontrollnämnden angivna kostnaden för subventionering av bomull under budgetåret 1949/50, 21 000 000 kronor, innefattade kostnaden jämväl för subvention av förenämnda spinnlönehöjning, skall detta belopp med hänsyn till Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut reduceras till omkring 15 000 000 kronor.

I sin förenämnda skrivelse uttalade priskontrollnämnden slutligen, att de omständigheter, som enligt proposition nr 284 till 1948 års riksdag låge till grund för subventionering under innevarande budgetår, icke torde komma att i någon avsevärd grad förändras under den närmaste framtiden. Det syntes nämnden vara av särskild betydelse att prisstegringar på här ifrågasvarande varuområden undvekes. Ehuru det innebure stora svårigheter att i dåvarande läge bedöma huruvida samma betingelser komme att

råda även under nästa budgetår, funne nämnden det dock önskvärt, att anslag för eventuella subventionsbehov funnes tillgängliga även för budgetåret 1949/50. Nämnden hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta därom att — utöver återstående belopp av tidigare anvisade reservationsanslag till importsubventionering — ytterligare subventionsmedel om minst 25 000 000 kronor funnes tillgängliga för budgetåret 1949/50.

Departementschefen. Vid ett bedömande av frågan huruvida en fortsatt subventionering av införseln av vissa varor bör äga rum under nästa budgetår torde jag först få erinra om att såsom förutsättning för subventioneringens genomförande från början angivits, bland annat, att sannolika skäl talade för antagandet att prisstegringen till mera väsentlig del vore av övergående natur. I proposition nr 284 till 1948 års riksdag uttalade min företrädare i ämbetet, att förväntningarna om en prissänkning utomlands dittills icke hade infriats och att i dåvarande läge knappast några mera bärande skäl kunde anföras för en mera betydande och varaktig nedgång i prisläget inom den närmaste tiden. Trots de sålunda ändrade förutsättningarna medgav riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts hemställan, att anslaget till importsubventionering även fortsättningsvis finge disponeras för därför avsett ändamål. Skälet härtill var, att fortsatta subventioneringsåtgärder ansågos erforderliga för genomförandet av den prisstabilisering, som utgjorde förutsättningen för den uppgörelse som våren 1948 träffades med tjänstemännens huvudorganisationer i fråga om grunderna för höjning av lönerna enligt statens löneplansförordning (prop. nr 276/48).

Något bestämt omdöme beträffande den kommande prisutvecklingen på de internationella råvarumarknaderna kan i dagens läge icke uttalas. Tecken synas dock tyda på att en viss omsvängning i den internationella pris-situationen på senaste tiden ägt rum. Utsikterna till någon nedgång i priserna synas för närvarande mera sannolika än när frågan om importsubventioneringen behandlades föregående år. Utifrån de betingelser, som från början uppställts för importsubventioneringens genomförande, kunna sålunda skälen för ett fortsättande av subventionsåtgärderna ännu någon tid för närvarande sägas vara starkare än för ett år sedan.

Priserna på de subventionerade råvarorna, bomull och hudar, ligga för närvarande så avsevärt över respektive kalkylpriser, att betydande importprissänkningar skulle erfordras för att importsubventioneringen skulle kunna slopas utan prishöjningar på den svenska marknaden.

Vid bedömandet av det föreliggande spørsmålet anser jag mig böra fästa avgörande vikt vid att den lönestabilisering, som uppnåtts inom landet och som utgör en av hörnstenarna i den förda politiken för ernående av samhällsekonomisk balans, är helt beroende av en motsvarande stabilisering av priserna. Det är därför enligt min mening uteslutet, att man i nuvarande läge skulle kunna acceptera den relativt betydande stegring av levnadskost-

naderna, som bleve följden av ett slopande av importsubventionerna. Jag vill i detta sammanhang erinra om de vid årsskiftet 1948/49 med tjänstemännens huvudorganisationer förda förhandlingar, för vilka en redogörelse lämnats i proposition nr 34 till årets riksdag. Dessa överläggningar ha lett till överenskommelse om fortsatt bindning under år 1949 av det rörliga tillägget å lönerna på samma sätt som under det senare halvåret 1948, förutsatt att pristalet ej uppgår till minst 124. De stora samhällsgrupper, för vilka lönerna bestämmas avtalsmässigt, ha vidare, under förutsättning av en i stort sett oförändrad prisnivå, lämnat sin anslutning till en prolongering av de löneavtal, som gällde närmast före innevarande år.

Med hänsyn till vad jag i det föregående anfört förordar jag, att subventioneringen av införseln av bomull och hudar fortsättes under det kommande budgetåret.

Den totala kostnaden för en subventionering av införseln av bomull och hudar under budgetåret 1949/50 synes kunna beräknas till omkring 28 000 000 kronor, fördelade med omkring 15 000 000 kronor för bomull och omkring 13 000 000 kronor för hudar. Vid denna beräkning ha till utgångspunkt tagits de subventionsbelopp, som anvisats för innevarande halvår. Då, såsom tidigare framhållits, vid innevarande budgetårs utgång en reservation av omkring 11 000 000 kronor beräknas kvarstå på anslaget till Subventionering av införseln av vissa varor, skulle således för täckande av kostnaderna för de ifrågasatta subventioneringsåtgärderna erfordras ytterligare omkring 17 000 000 kronor. Med hänsyn till det ovissa prisläget, vilket gör kostnadsberäkningen i viss mån osäker, synes beloppet böra avrundas till 20 000 000 kronor. En begränsning av anslaget till detta belopp förutsätter emellertid, att någon ytterligare nämnvärd stegring av priserna icke kommer att äga rum under nästa budgetår.

Subventioneringen bör, liksom hittills varit fallet, begränsas till att avse sådana importerade råvaror eller intill råvarustadiet stående varor, vilkas importpriser utöva ett avsevärt inflytande på den allmänna prisnivån inom landet, dock med möjlighet för Kungl. Maj:t att i fall, där särskilt starka prispolitiska skäl kunna anföras, förordna om importsubvention även av andra än nu angivna varuslag. Subventioneringsåtgärder böra kunna vidtagas endast efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Kungl. Maj:t bör därvid på samma sätt som hittills skett meddela närmare föreskrifter rörande subventioneringens utformning i detalj. En redogörelse för vidtagna subventioneringsåtgärder bör även framläggas för 1950 års riksdag.

Subventionering av hushållens bränslekostnader.

I proposition nr 284 till 1948 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t på förslag av min företrädare i ämbetet, att riksdagen ville medgiva att för

subventionering av hushållens bränslekostnader under år 1948/49 finge användas ett belopp av intill 30 000 000 kronor av de medel, som funnos tillgängliga i koleclearingkassan. Vid behandlingen av detta ärende anförde min företrädare i ämbetet bland annat följande till statsrådsprotokollet.

I anslutning till den tidigare berörda uppgörelsen angående storleken av det rörliga tillägget å de statsanställdas löner under andra halvåret 1948 och den därvid angivna förutsättningen om stabilisering av prisnivån har fråga uppkommit rörande viss subventionering av hushållens bränslekostnader under budgetåret 1948/49. Den höjning av normalpriserna på ved, som genomförts i samband med sloandet av produktionspremierna, jämte höjda priser på koks och stegrade transportkostnader beräknas nämligen, enligt vad jag inhämtat från statens bränslekommission, medföra en ökning av bränslekostnaderna med omkring 30 000 000 kronor. Med hänsyn till den tidigare berörda uppgörelsen med tjänstemännens organisationer synes det angeläget att undvika, att denna kostnadsökning får slå igenom i hushållens bränslekostnader. För detta ändamål erfordras en subventionering. Vid en dylik synes det vara lämpligast att i första hand sänka priserna på de dyraste bränslena. På grund härav ävensom av tekniska skäl torde subventionen böra läggas på antracit och antracitbriketter samt koks.

Denna subventionering synes kunna genomföras med anlitage av medel, som finnas tillgängliga i den av bränslekommissionen förvaltrade koleclearingkassan. Enligt vad bränslekommissionen upplyst beräknas kassans säkra tillgångar den 30 juni 1948 komma att utgöra omkring 68 000 000 kronor. Härifrån avgå emellertid omkring 30 000 000 kronor, motsvarande de överföringar från kassan som enligt gjorda åtaganden skola äga rum nämnda dag. Vid det nya bränsleårets ingång kan koleclearingkassan sålunda beräknas uppgå till 38 000 000 kronor. Då kassan står prisfallsgaranti för förhållandevis betydande kvantiteter fossila bränslen i lagerhandeln och dessutom vissa kostnader även i fortsättningen måste täckas ur densamma, kan det i händelse av en fortsatt sjunkande pristendens längre fram bli nödvändigt att tillföra kassan ytterligare medel. Därest så blir fallet, torde denna fråga framdeles få underställas riksdagen.

Jag får sålunda förorda, att riksdagens medgivande inhämtas till genomförande av en subventionering av hushållens bränslekostnader under bränsleåret 1948/49 med anlitage av de medel, som finnas tillgängliga i koleclearingkassan. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter rörande den närmare utformningen av subventioneringen.

I skrivelse nr 432 anmälde riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förenämnda förslag.

Med skrivelse den 29 juli 1948 inkom bränslekommissionen med förslag till bestämmelser rörande ifrågavarande subventionering. I skrivelsen anförde kommissionen till en början följande.

För praktiskt taget samtliga bränsleslag ha kostnaderna för anskaffning och transporter stigit. Kollagerhandlarna ha vidare av priskontrollnämnden och bränslekommissionen erhållit rätt att uttaga förhöjda marginaler. För att hindra att dessa kostnadsökningar slå igenom i levnadskostnadsindex böra priserna för fossila bränslen i första hand bibehållas på nuvarande nivå. För dessa subventioner beräknas åtgå cirka 18 000 000 kronor.

I andra hand bör lämnas en subvention motsvarande de höjda vedprisen. Det får emellertid numera anses vara tekniskt ogenomförbart att direkt subventionera veden. Prishöjningen för veden bör därför kompenseras därigenom att priset på övriga fasta bränslen sänkes ytterligare. En sådan subvention kräver cirka 12 000 000 kronor.

Tillhoppa skulle sålunda för subventioner erfordras cirka 30 000 000 kronor att utgå ur kommissionens kolclearingkassa. Kommissionen utgår därvidlag från att gasverken ur clearingkassan erhålla det belopp som svarar mot subventionen av den gasverkskoks som går till hushållsförbrukare, 300 000—350 000 ton.

I fråga om avvägningen av subventionsbeloppen de olika bränsleslagen emellan uttalade kommissionen, att dessa hade differentierats så att subventionen vore störst för antracit och antracitbriketter och minst för hushållskol. De två förstnämnda bränsleslagen kunde vid osubventionerad prisnivå betecknas som mindre begärliga; de komme troligen icke att förekomma under kommande bränsleår. Hushållskol vore vid osubventionerad prisnivå det billigaste bränslet.

I enlighet med förenämnda riktlinjer framlade kommissionen följande förslag till subventionering av hushållens bränslekostnader för bränsleåret 1948/49.

<i>Spis- och uppvärmningsbränsle</i>	Kvantitet 1 000 ton	S u b v e n t i o n	
		Kronor per ton	Total kostnad 1 000 kr.
Hushållskol	355	4	1 420
Antracit	190	38	7 220
Koks	1 392	11	15 312
Torv	30	16	480
Torvbriketter	26	8	208
Brunkolsbriketter	45	9	405
Antracitbriketter	84	37: 29	3 132
	Summa 2 122		28 177
<i>Varmvatten (75 dagar)</i>			
Antracit	10	38	380
Koks	14	11	154
Antracitbriketter	16	37: 29	597
	Summa 40		1 131
	Totalt 2 162		29 308

Genom beslut den 30 juli 1948 bemyndigade Kungl. Maj:t bränslekommissionen dels att använda högst 30 000 000 kronor ur kommissionens kolclearingkassa för att subventionera hushållens bränslekostnader under bränsleåret 1948/49 i huvudsaklig överensstämmelse med vad som föreslagits i bränslekommissionens förenämnda skrivelse, dels ock att i samråd med priskontrollnämnden fastställa normalpriser på stenkol och koks m. m. i huvudsaklig överensstämmelse med ett av bränslekommissionen

framlagt förslag, varvid förutsatts att i de fall, där subvention skulle utgå, eljest gällande normalpriser skulle minskas med subventionsbeloppet.

Med stöd av Kungl. Maj:ts ifrågavarande bemyndigande fastställde bränslekommissionen i samråd med priskontrollnämnden normalpriser för stenkol och koks m. m. att gälla i lagerhandeln från och med den 1 augusti 1948 tills vidare. Beträffande leveranser mot hushållslicenser utfärdade av kristidsstyrelse avseende typ 52—58 enligt bränslekommissionens cirkulärskrivelse nr 179, § 12, gällde priserna retroaktivt från och med den 1 juli 1948.

Av efterföljande tabell över normalpriser i A-hamn (Stockholm, Göteborg, Malmö m. fl.) för stenkol och koks i lagerhandelns detaljhandel, prisgrupp 3, framgå de vid leveranser mot hushållslicenser gällande subventionerade priserna jämförda med de vid leveranser mot industrilicenser m. m. gällande osubventionerade priserna på olika bränsleslag.

	Priserna angivas i kr. pr hl resp. pr ton i lös vikt			
	Mot hushållslicenser utfärdade av kristidsstyrelse avseende typ 56—58 enligt SBK:s cirkulärskrivelse nr 179, § 12.		Mot industrilicenser samt mot av SBK utfärdade licenser litt. Hb ävensom mot av kristidsstyrelse utfärdade hushållslicenser av typ 51—55, 59—62 enligt SBK:s cirkulärskrivelser nr 179 och 362.	
	hl	ton	hl	ton
Koks, 60—80 mm och grövre	5: 60	112:—	6: 10	123:—
» 40—60 »	5: 70	112:—	6: 20	123:—
» 20—40 »	5: 95	112:—	6: 45	123:—
» 10—20 »	5: 95	112:—	6: 45	123:—
» fin krossad under 12 mm (harpad)	5: 60	92:—	6: 10	103:—
Koksstybb	3: 60	54:—	3: 60	54:—
Antracit 1—5	7: 90	88:—	11: 35	126:—
Antracitstybb	4: 45	47:—	4: 45	47:—
Antracitbriketter	¹ 4: 60	95:—	¹ 6:—	125:—
Stenkol, stora och små	6: 95	87:—	7: 30	91:—
Stenkolsstybb	4: 30	51: 50	4: 30	51: 50
Bunkerkol, levererade fob exkl. lämpning	—	—	7: 30	91:—
Brunkolsbriketter	5: 55	75:—	6: 20	84:—
Brunkolsbrikettstybb	1: 95	25:—	1: 95	25:—

¹ 1 säck om 48 kg.

Med skrivelse den 11 februari 1949 har *statens bränslekommission* överlämnat en inom kommissionen upprättad promemoria rörande frågan om subventionering av hushållens bränslekostnader under bränsleåret 1949/50.

I promemorian framhålles till en början att det givetvis icke är möjligt att redan nu fastställa tilldelningarna av de olika bränsleslagen för 1949/50. Kommissionen ansåge sig dock kunna utgå från att mindre kuranta fossila bränslen endast i ringa omfattning skulle behöva komma till användning och att tilldelningen sålunda till huvudsakligaste del komme att utgå i form 2 — Bihang till riksdagens protokoll 1949. 1 saml. Nr 172.

av stenkol och koks, antracit för vissa lokaleldade lägenheter samt eldningsolja och normalved. För de bränslen, som komme att vara reglerade även under 1949/50, förutsattes totaltilldelningen utgå med samma procent som innevarande år.

Beträffande importprisutvecklingen för fossila bränslen uttalas i promemorian, att tecken tydde på prisrörelser både uppåt och nedåt. Enligt kommissionens uppfattning torde ett hävande av kolregleringen medföra, att subvention av stenkol icke komme att erfordras, enär priserna sannolikt komme att sjunka till minst den nivå, som motsvarades av nuvarande subventionerade priser. För koks och engelsk antracit ansåge kommissionen det för dagen försvarligt att räkna med oförändrade importpriser. Det vore emellertid möjligt, att en utjämning av den nu rådande stora prisdifferensen mellan Ruhrkoks och övrig västeuropeisk koks kunde komma att ske, varigenom totalkostnaden för koksimporten kunde komma att stiga.

Beträffande kostnaderna för subventionering av hushållens bränslekostnader under 1949/50 har kommissionen i promemorian anfört följande.

Under innevarande bränsleår har prishöjningen på brännved kompensrats genom prissänkningar på fossila bränslen. Beloppet beräknades till 12 milj. kronor. Vedregleringens slopande kommer sannolikt att medföra lokala prisförändringar såväl uppåt som nedåt. Storleken av dessa lokala prisändringar kan ännu icke exakt bestämmas. Enligt en kalkyl, grundad på gällande normalpriser från och med den 1/7 1949, synas emellertid större prisförändringar inom de s. k. indexorterna icke komma att äga rum. Som en följd av att ersättningsved icke beräknas komma till användning under 1949/50, kommer subventionsbeloppet för brännved emellertid att minska med uppskattningsvis 3—4 milj. kronor eller till 8—9 milj. kronor. Å andra sidan komma de nu kraftigast subventionerade bränslena (amerikansk antracit, antracitbriketter m. m.) att nästan helt bortfalla, varigenom den huvudsakligaste delen av subventionen kommer att utgå för koks. Härav följer, att med bibehållen subvention på dessa bränslen utgiftsposten för bränsle i levnadskostnadsindex måste stiga. En kalkyl visar, att om utgiftsposten skall bibehållas oförändrad, subventionen av koks måste stegas från nuvarande 11: — kronor till 15—16: 50 kronor per ton. Med den sammansättning av olika bränsleslag, som kommissionen beräknar skall komma att tilldelas hushållen, och sistnämnda subvention på koks torde totala kostnaden för subventionerna komma att uppgå till 28—33 milj. kronor.

Bibehålles den nuvarande subventionen på de bränslen, som beräknas komma till användning under 1949/50, uppskattas däremot utgiften för subventionen till 20—25 milj. kronor. I så fall torde bränsleutgiften i levnadskostnadsindex komma att stiga med cirka 8—10 kronor. Enligt uppgift från socialstyrelsen skulle detta motsvara en höjning av generalindex enligt 1935 års serie med mindre än 0,25 enheter.

Under erinran att bränslekostnaderna under innevarande bränsleår subventioneras genom medel från kommissionens kolclearingkassa framhålls i promemorian, att denna kassa med hänsyn till de utgifter, som enligt instruktionerna skola bestridas av kassan, icke komme att ha medel tillgängliga för en fortsatt bränslesubventionering. Ett eventuellt subventionsbelopp

för det kommande bränsleåret måste därför utgå av anslag å riksstaten. Kommissionen har emellertid ansett, att fortsatt bränslesubventionering icke borde äga rum utan att de höjda bränslekostnaderna borde slå igenom i priserna. Som skäl härför har i promemorian anförts, att nuvarande system för subventionering av hushållens bränslekostnader syntes komma att omöjliggöra avvecklingen av kvarvarande bränsleregleringar. Subventionsbeloppet vore beräknat för en värmestandard motsvarande tilldelningarna 1948/49. Skäl syntes icke föreligga för subventionering av kostnaden för en högre värmestandard. Skulle utgiften under 1949/50 kunna begränsas till i det föregående redovisade belopp, måste reglering av tilldelningarna av subventionerade bränslen upprätthållas. I motsatt fall hade konsumenterna möjlighet att till subventionerat pris inköpa obegränsade kvantiteter. Ett slopande av konsumtionsregleringen skulle dessutom omöjliggöra en kontroll av subventionsbeloppens användning.

I promemorian framhålles slutligen att, om det ansåges nödvändigt att kompensera den höjning av levnadskostnadsindex, som bleve en följd av ett slopande av bränslesubventioneringen, detta borde ske genom en motsvarande subvention av någon allmän och enhetlig konsumtionsvara.

Departementschefen. Av samma skäl som jag i det föregående anført beträffande frågan om fortsatt importsubventionering under budgetåret 1949/50 anser jag mig böra förordna, att en subventionering av hushållens bränslekostnader genomföres jämväl under nästa budgetår. Då, såsom framhålles i bränslekommissionens promemoria, de för närvarande starkast subventionerade bränsleslagen, såsom antracit m. m., nästan helt komma att bortfalla under nästa bränsleår, kommer den huvudsakligaste delen av bränslesubventioneringen att utgå för koks. En ökad subventionering av koks för att motväga den mindre utgiftsökning, som föranledes av bortfallet av de nu mest subventionerade bränsleslagen, anser jag dock icke böra ifrågakomma. Jag förordar därför, att den nu utgående subventionen på de bränsleslag, som beräknas komma till användning under bränsleåret 1949/50, bibehålles oförändrad. Jag vill emellertid understryka, att för den händelse förutsättningar skulle visa sig föreligga för en avveckling av koksregleringen under nästa budgetår, frågan om bränslesubventioneringen bör upptagas till förnyad prövning. Enligt bränslekommissionens beräkningar skulle för en subvention under budgetåret 1949/50 i nyss angiven omfattning erfordras ett belopp av högst 25 000 000 kronor. Med hänsyn till storleken av den behållning, som kan beräknas föreligga i bränslekommissionens kolearingskassa vid utgången av innevarande budgetår, är det icke möjligt att, såsom under innevarande budgetår, anlita denna kassa för bränslesubventionering. Ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor till Subventionering av hushållens bränslekostnader bör därför uppföras å riksstaten för budgetåret 1949/50. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att

meddela närmare bestämmelser om subventioneringens utformning. En redogörelse för utformningen av subventioneringsåtgärderna bör framläggas för 1950 års riksdag.

Hemställan.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å riksstaten för budgetåret 1949/50 under tolfte huvudtiteln anvisa

a) till *Subventionering av införseln av vissa varor* ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor;

b) till *Subventionering av hushållens bränslekostnader* ett reservationsanslag av 25 000 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ingvar J:son Rörs.